

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [M. CAMPOS
SÁNCHEZ-BORDONA]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 18. decembrī¹

Lieta C-719/18

Vivendi SA
pret
Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni,
piedaloties:
Mediaset SpA

(*Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) lūgums
sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Telekomunikācijas – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Kapitāla brīva aprīte – LESD 49. un 63. pants – Direktīva 2002/21/EK – Pret dominējošu stāvokli vērsti valsts tiesību akti – Ieņēmumu aprēķins elektronisko komunikāciju nozarē un integrētajā komunikāciju sistēmā – Elektronisko komunikāciju nozares ierobežošana, to attiecinot tikai uz tirgiem, kuri pakļauti *ex ante* regulējumam – Saistītu sabiedrību ieņēmumu uzskaitē – Atšķirīgs ieņēmumu sliekšnis sabiedrībām, kas darbojas elektronisko komunikāciju nozarē, un citiem operatoriem – Hartas 11. pants – Plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms

1. Itālijas tiesību aktos ir noteikti konkrēti ierobežojumi uzņēmumiem, kas darbojas radio un audiovizuālo mediju nozarē, liedzot tiem baudīt dominējošu stāvokli nolūkā saglabāt informācijas plurālismu.

2. Viens no šiem ierobežojumiem ir aizliegums uzņēmumam gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 20 % no tā sauktās “Integrētās komunikāciju sistēmas” (turpmāk tekstā – “IKS”)² kopējiem ieņēmumiem. Šī procentuālā daļa samazinās līdz 10 %, ja attiecīgais uzņēmums vienlaikus gūst vairāk nekā 40 % kopējiem elektronisko komunikāciju nozares ieņēmumiem.

3. Šajā lietā *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* (Komunikāciju regulatīvā iestāde, turpmāk tekstā – “AGCom”), piemērojot valsts tiesību normas, paziņoja, ka Francijas sabiedrība, kas darbojas plašsaziņas līdzekļu nozarē (*Vivendi SA*; turpmāk tekstā – “*Vivendi*”), bija tās pārkāpusi, jo bija iegādājusies būtisku Itālijas sabiedrības, kas darbojas šajā pašā nozarē (*Mediaset Italia SpA*; turpmāk tekstā – “*Mediaset*”), kapitāla daļu. *Vivendi* bija ievērojams stāvoklis Itālijas elektronisko komunikāciju nozarē, jo tā kontrolēja *Telecom Italia SpA* (turpmāk tekstā – “*TIM*”).

4. Tiesa, kurai ir jāizskata *Vivendi* prasība par AGCom lēmumu, pauž Tiesai savas šaubas par šajā jomā pieņemto valsts tiesību aktu saderību ar Savienības tiesībām.

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² IKS ietver ne tikai presi un elektroniskās publikācijas, bet arī radio un audiovizuālo mediju pakalpojumus, kino, ārējo reklāmu, produktu un pakalpojumu paziņošanas ierosmes, kā arī sponsorēšanas darbības.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2002/21/EK³

5. [Direktīvas] 14. pantā (“Uzņēmumi, kam ir būtiska ietekme tirgū”) ir norādīts:

“1. Ja īpašajās direktīvās ir prasība valsts regulatīvajām iestādēm noteikt, vai operatori ir būtiska ietekme tirgū, saskaņā ar 16. pantā minēto procedūru, piemēro 2. un 3. šā panta punktu.

2. Uzņēmums uzskatāms par tādu, kam ir būtiska ietekme tirgū, ja tas individuāli vai kopā ar citiem bauda stāvokli, kas ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, t.i., ekonomisku spēku, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un gala patērētājiem.

Jo īpaši valsts regulatīvās iestādes, izvērtējot, vai divi vai vairāki uzņēmumi kopā bauda dominējošu stāvokli tirgū, darbojas saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem un iespējas robežās ņem vērā vadlīnijas par tirgus analīzi un būtiskas ietekmes tirgū novērtējumu, ko Komisija darījusi zināmu, ievērojot 15. pantu. Kritēriji, ko izmanto, veicot novērtēšanu, ir izklāstīti II pielikumā.

3. Ja uzņēmumam ir būtiska ietekme kādā konkrētā tirgū (pirmajā tirgū), var noteikt, ka tam ir arī būtiska ietekme cieši saistītā tirgū (otrajā tirgū), ja saikne starp abiem tirgiem ir tāda, kas ļauj ietekmi, kas ir pirmajā tirgū, izmantot otrajā tirgū, tādējādi stiprinot uzņēmuma ietekmi tirgū. Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2002/19/EK (Piekļuves direktīva) 9., 10., 11. un 13. pantu otrajā tirgū var piemērot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai novērstu šādu ietekmēšanu, un – ja šādi aizsardzības līdzekļi izrādās nepietiekami – tiesiskās aizsardzības līdzekļus saskaņā ar Direktīvas 2002/22/EK (Universālā pakalpojuma direktīva) 17. pantu.”

6. [Direktīvas] 15. pantā (“Procedūra tirgu norādīšanai un noteikšanai”) ir noteikts:

“1. Pēc sabiedriskās apspriešanas, tostarp ar valsts regulatīvajām iestādēm, kā arī maksimāli ņemot vērā BEREK atzinumu, Komisija saskaņā ar 22. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru pieņem lēmumu par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem (ieteikums). Ieteikumā norāda tos produktu un pakalpojumu tirgus elektronisko komunikāciju nozarē, kuru iezīmes var būt par pamatu, lai regulatīvā nolūkā uzliktu īpašajās direktīvās minētos pienākumus, neskarot tirgus, kurus konkrētos gadījumos var noteikt saskaņā ar konkurences tiesībām. Komisija nosaka tirgus saskaņā ar konkurences tiesību principiem.

Komisija regulāri pārskata rekomendāciju.

2. Komisija vēlākais šīs direktīvas spēkā stāšanās dienā dara zināmas vadlīnijas tirgus analīzei un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanai (še turpmāk “vadlīnijas”), kas ir saskaņā ar konkurences tiesību principiem.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2002. gada 7. marts) par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV 2002, L 108, 33. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/140/EK (2009. gada 25. novembris), ar ko izdara grozījumus Direktīvā 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem, Direktīvā 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu un Direktīvā 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (OV 2009, L 337, 37. lpp.).

3. Valsts regulatīvās iestādes, maksimāli ņemot vērā ieteikumu un pamatnostādnes, saskaņā ar konkurences tiesību principiem un atbilstīgi apstākļiem valstī nosaka konkrētus tirgus, jo īpaši konkrētus ģeogrāfiskos tirgus, kas atrodas to teritorijā. Pirms to tirgu noteikšanas, kas nav ieteikumā norādītie tirgi, valsts regulatīvās iestādes veic 6. un 7. pantā minētās procedūras.

4. Pēc apspriešanās, tostarp ar valsts regulatīvajām iestādēm, Komisija var, maksimāli ņemot vērā BEREK atzinumu, saskaņā ar 22. panta 3. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru var pieņemt lēmumu par vairāku valstu tirgu identificēšanu.”

7. [Direktīvas] 16. pantā (“Tirgus analīzes procedūra”) ir noteikts:

“1. Valsts regulatīvās iestādes veic attiecīgo tirgu analīzi, ņemot vērā ieteikumā norādītos tirgus un pēc iespējas vairāk ievērojot pamatnostādnes. Dalībvalstis nodrošina to, ka šī analīze attiecīgā gadījumā tiek veikta sadarbībā ar valsts konkurences iestādēm.

2. Ja valsts regulatīvajai iestādei saskaņā ar šā panta 3. vai 4. punktu, Direktīvas 2002/22/EK (Universālā pakalpojuma direktīva) 17. pantu vai Direktīvas 2002/19/EK (Piekļuves direktīva) 8. pantu ir jānosaka, vai piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt pienākumus uzņēmumiem, tā, pamatojoties uz šā panta 1. punktā minēto tirgus analīzi, nosaka, vai konkrētajā tirgū valda pilnvērtīga konkurence.

3. Ja valsts regulatīvā iestāde secina, ka tirgus ir efektīvi konkurētspējīgs, tā neuzliek vai nepatur nekādus īpašos reglamentējošos pienākumus, kas minēti šā panta 2. punktā. Gadījumos, kad nozarei īpaši reglamentējoši pienākumi jau pastāv, tā atsauc šādus pienākumus, kas uzlikti uzņēmumam attiecīgajā tirgū. Personām, kuras ietekmējusi šāda pienākumu atsaukšana, dod piemērotu paziņošanas termiņu.

4. Ja valsts regulatīvā iestāde nosaka, ka tirgus nav pilnvērtīgi konkurētspējīgs, tā nosaka uzņēmumus, kam atsevišķi vai kopā ir būtiska ietekme minētajā tirgū saskaņā ar 14. pantu, un valsts regulatīvā iestāde šādiem uzņēmumiem piemēro atbilstīgus īpašus reglamentējošus pienākumus, kas minēti šā panta 2. punktā, vai uztur spēkā vai groza šādus pienākumus, ja tādi jau pastāv.

5. Ja vairāku valstu tirgi ir noteikti ar lēmumu, kas minēts 15. panta 4. punktā, attiecīgās valsts regulatīvās iestādes kopā veic tirgus analīzi, pēc iespējas vairāk ņemot vērā pamatnostādnes, un saskaņoti lemj par šā panta 2. punktā minēto reglamentējošo pienākumu piemērošanu, uzturēšanu spēkā, grozīšanu vai atcelšanu.

6. Uz saskaņā ar 3. un 4. punktu veiktajiem pasākumiem attiecas 6. un 7. pantā minētās procedūras.”

2. Direktīva 2010/13/ES⁴

8. Direktīvas 2010/13 5., 8. un 34. apsvērumā ir noteikts:

“(5) Audiovizuālo mediju pakalpojumi vienlīdz ir kultūras un ekonomikas pakalpojumi. To pieaugošā nozīme attiecībā uz sabiedrību, demokrātiju, jo īpaši nodrošinot informācijas brīvību, viedokļu dažādību un mediju plurālismu, kā arī uz izglītību un kultūru attaisno īpašu noteikumu piemērošanu šiem pakalpojumiem.

[..]

4 Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2010. gada 10. marts) par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva) (OV 2010, L 95, 1. lpp.).

(8) Ir būtiski, lai dalībvalstis nodrošinātu aizsardzību pret jebkurām darbībām, kuras varētu traucēt televīzijas raidījumu aprites un tirdzniecības brīvību vai varētu veicināt dominējoša stāvokļa rašanos, kas varētu novest pie plurālisma un televīzijas informācijas brīvības ierobežojumiem vai informācijas nozares brīvības ierobežojumiem kopumā.

[..]

(34) Lai veicinātu spēcīgu, konkurētspējīgu un integrētu Eiropas audiovizuālo nozari un visā Savienībā palielinātu mediju plurālismu, audiovizuālo mediju pakalpojumu sniedzējam vajadzētu būt tikai vienas dalībvalsts jurisdikcijā un informācijas plurālismam vajadzētu būt Savienības pamatprincipam.”

9. [Direktīvas] 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

“1. “Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

a) “audiovizuālo mediju pakalpojums” ir:

i) pakalpojums, kā definēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 56. un 57. pantā, uz kuru attiecināma mediju pakalpojumu sniedzēja redakcionāla atbildība un kura galvenais nolūks ir nodrošināt plašākai sabiedrībai raidījumus, lai to informētu, izklaidētu vai izglītotu, izmantojot elektronisko komunikāciju tīklus Direktīvas 2002/21/EK 2. panta a) punkta nozīmē. Šādi audiovizuālo mediju pakalpojumi ir vai nu televīzijas apraide, kā definēts šā punkta e) apakšpunktā, vai arī audiovizuālo mediju pakalpojumi pēc pieprasījuma, kā definēts šā punkta g) apakšpunktā;

ii) audiovizuāls komercpaziņojums”.

B. Valsts tiesības

1. Decreto legislativo del 31 luglio 2005, n. 177, recante il “Testo unico dei servizi di media audiovisivi e radiofonici”⁵

10. [TUSMAR] 2. panta 1. punkta l) apakšpunktā IKS ir aprakstīta šādi:

“ekonomikas nozare, kas ietver šādas darbības: ikdienas un periodiskā prese; ikgadēju izdevumu, almanahu un elektronisko izdevumu izdevniecība arī ar interneta starpniecību; radio un audiovizuālo mediju pakalpojumi; kino; ārējā reklāma; produktu un pakalpojumu paziņošanas ierosmes; sponsorēšanas darbība”.

11. Saskaņā ar 43. pantu (“Dominējošie stāvokļi integrētajā komunikāciju sistēmā”):

“1. Uzņēmumiem, kas darbojas integrētajā komunikāciju sistēmā, ir pienākums paziņot iestādei par nolīgumiem un koncentrācijas darījumiem, lai tā var pārbaudīt, vai ir ievēroti 7., 8., 9., 10., 11. un 12. punktā noteiktie principi, saskaņā ar tās pieņemtajā tiesiskajā regulējumā *ad hoc* paredzētajām procedūrām.

⁵ 2005. gada 31. jūlija Leģislatīvais dekrēts Nr. 177, ar ko paredzēti “Konsolidētie noteikumi attiecībā uz radio un audiovizuālo mediju pakalpojumiem” (turpmāk tekstā – “TUSMAR”; 2005. gada 7. septembra GURI Nr. 208).

2. Rikojoties pēc ieinteresētās personas pieprasījuma vai pēc savas ierosmes, iestāde, noteikusi tirgu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/21/EK (2002. gada 7. marts) 15. un 16. pantā paredzētajiem principiem, regulāri pārbauda, vai ir izveidojies kāds dominējošs stāvoklis integrētajā komunikāciju sistēmā vai tās tirgos un vai 7., 8., 9., 10., 11. un 12. punktā noteiktie ierobežojumi tiek ievēroti, ņemot vērā, cita starpā, ne tikai ieņēmumus, bet arī konkurences līmeni sistēmas iekšienē, šķēršļus iekļūšanai sistēmā, uzņēmuma ekonomiskās efektivitātes apjomu, kā arī kvantitatīvās norādes par radio un televīzijas programmu apraidi, par izdevniecības ražojumiem un par kino un fonogrammu darbiem.

[..]

9. Neskarot aizliegumu radīt dominējoša stāvokļa situācijas atsevišķos tirgos, kuri veido integrēto komunikāciju sistēmu, personas, kurām jāreģistrējas Komunikāciju operatoru reģistrā, kas izveidots saskaņā ar 1997. gada 31. jūlija Likuma Nr. 249 1. panta 6. punkta a) apakšpunkta 5) punktu, nevar nedz tieši, nedz ar kontrolētu vai saistītu subjektu starpniecību 14. un 15. punkta izpratnē gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 20 procentus no integrētās komunikāciju sistēmas kopējiem ieņēmumiem.”

[..]

11. Uzņēmumi, arī ar kontrolētu vai saistītu sabiedrību starpniecību, kuru ieņēmumi elektronisko komunikāciju nozarē, kā definēts saskaņā ar 2003. gada 1. augusta Leģislatīvā dekrēta Nr. 259 18. pantu, pārsniedz 40 procentus no kopējiem minētās nozares ieņēmumiem, nevar integrētajā komunikāciju sistēmā gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 10 procentus no pašas sistēmas.

[..]

14. Saskaņā ar šiem Konsolidētajiem noteikumiem īpaši kontrolē dažādas sabiedrību struktūras Civillkodeksa 2359. panta 1. un 2. punktā paredzētajos gadījumos.”

2. Civillkodekss

12. [Civillkodeksa] 2359. pantā ir noteikts:

“Par kontrolētām sabiedrībām uzskata:

- 1) sabiedrības, kuru valdē balsu vairākums ir citai sabiedrībai;
- 2) sabiedrības, kurās citai sabiedrībai ir pietiekams balsu skaits, lai īstenotu dominējošu ietekmi valdē;
- 3) sabiedrības, kuras ir pakļautas kādas citas sabiedrības dominējošai ietekmei, pamatojoties uz īpašām līgumattiecībām ar minēto sabiedrību.

[..]

Par saistītām sabiedrībām uzskata sabiedrības, kurās kādai citai sabiedrībai ir ievērojama ietekme. Ietekme tiek prezumēta, ja sabiedrībai pieder vismaz piektā daļa no balsīm vai desmitā daļa no balsīm, ja sabiedrības akcijas kotējas regulētos tirgos.”

II. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13. *Vivendi S.A.* ir saskaņā ar Francijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas reģistrēta Parīzes Uzņēmumu reģistrā un ir mātesuzņēmums grupā, kas aktīvi darbojas plašsaziņas līdzekļu nozarē un audiovizuālo saturu radīšanas un publiskošanas jomā.

14. *Vivendi* pieder 23,94 % no sabiedrības *TIM* kapitāla, kuru tā kontrolē⁶ pēc 2017. gada 4. maijā notikušās akcionāru kopsapulces, nodrošinot sev vairākumu valdē⁷.

15. 2016. gada 8. aprīlī *Vivendi*, *Mediaset* un *Reti Televisive Italiane SpA* noslēdza stratēģiskās sadarbības līgumu, saskaņā ar kuru *Vivendi* ieguva 3,5 % no *Mediaset* pamatkapitāla un 100 % no *Mediaset Premium SpA* pamatkapitāla, nododot apmaiņā 3,5 % no pašas pamatkapitāla.

16. Tā kā par šo līgumu radās domstarpības, *Vivendi* 2016. gada decembrī uzsāka aktīvu *Mediaset* akciju iegādes kampaņu. 2016. gada 22. decembrī *Vivendi* jau piederēja 28,8 % no *Mediaset* pamatkapitāla, kas ir 29,94 % no tās balsstiesībām. Tomēr šī būtiskā mazākuma dalība nedeva tai iespēju kontrolēt šo sabiedrību, kurā dominējošu stāvokli saglabāja *Fininvest* grupa⁸.

17. 2016. gada 20. decembrī *Mediaset* iesniedza sūdzību *AGCom* par to, ka, iegādājoties šīs akcijas, *Vivendi* bija pārkāpusi *TUSMAR* 43. panta 11. punktu.

18. 2017. gada 18. aprīļa Lēmumā Nr. 178/17/CONS⁹ *AGCom* paziņoja, ka iepriekš minētās dalības dēļ *Vivendi* ir pārkāpusi *TUSMAR* 43. panta 11. punktu, un lika tai 12 mēnešu laikā novērst minēto pārkāpumu.

19. *Vivendi* izpildīja *AGCom* rīkojumu un 2018. gada 6. aprīlī nodeva neatkarīgai sabiedrībai (*Simon Fiduciaria SpA*) 19,19 % no *Mediaset* akcijām (19,95 % no balsstiesībām). Tādējādi *Vivendi* saglabāja savu tiešu dalību *Mediaset* un pēdējās minētās akcionāru sapulcē tai bija mazāk nekā 10 % no balsīm.

20. Neskarot iepriekš minēto, *Vivendi* cēla prasību par *AGCom* lēmumu *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija), lūdzot to atcelt.

21. Saistībā ar šo strīdu tiesa, kurai ir jāiztiesā lieta, uzdod Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Kaut gan dalībvalstīm ir iespēja noteikt, vai uzņēmumi bauda dominējošu stāvokli (attiecīgi uzliekot tiem specifiskus pienākumus), vai Eiropas Savienības tiesībām un it īpaši LESD 63. pantā minētajam kapitāla brīvas aprites principam ir vai nav pretrunā noteikums, kas minēts 2005. gada 31. jūlija Lēģislatīvā dekrēta Nr. 177 43. panta 11. punktā, redakcijā, kas bija spēkā apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā un saskaņā ar kuru “uzņēmumi, arī ar kontrolētu vai saistītu sabiedrību

6 2017. gada 13. septembra Paziņojumā Nr. 0106341 Itālijas Finanšu tirgu uzraudzības iestāde (*CONSOB*) norādīja, ka “a seguito dell’assemblea dei soci del 4 maggio 2017 con la quale Vivendi ha nominato la maggioranza dei consiglieri di amministrazione di TIM – la medesima Vivendi esercita il controllo su TIM ai sensi degli artt. 2359, comma 1, n. 2, del codice civile e 93 TUF, nonché ai sensi del Regolamento Consob OPC”.

7 2017. gada 30. maijā Komisija nolēma neiebildst pret *Vivendi/Telecom Italia* koncentrāciju un atzīt to par saderīgu ar iekšējo tirgu (lieta M.8465; OV 2017, C 220, 53. lpp.).

8 Komisija apstiprināja šo apstākli savā 2017. gada 30. maija lēmumā (49. punkts): “Vivendi does not jointly or solely control Mediaset in light of the following factors: (i) another industrial shareholder (Fininvest) historically holds the largest share of Mediaset’s share capital (currently amounting to 39.53 % of the ordinary share capital and of 41.09 % of the voting share capital), has obtained the majority of the voting rights at least in the last 6 shareholders’ meetings and has appointed the majority of the board at least in the last two terms (in 2012 and 2015); (ii) Vivendi has not appointed any members of the board of directors, which will remain in office until the approval of the financial statements for year 2017; and (iii) Vivendi does not enjoy any specific information or other rights, which materially differ from those of any other minority shareholder; and (iv) at the present, Vivendi and Mediaset are engaged in an on-going litigation, following the breaking down of the negotiations for the acquisition of Mediaset Premium in 2016 which seems, thus, to exclude commonality of interests between Vivendi and Mediaset.”

9 *Delibera n. 178/17/CONS Accertamento della violazione dell’art. 43, comma 11, del decreto legislativo 31 luglio 2005, n. 177*, dokuments ir pieejams *AGCom* tīmekļa vietnē: <https://www.agcom.it/documents/10179/7421815/Delibera+178-17-CONS/bb20ae9f-21eb-4d39-baf9-ee3fc9d8737a?version=1.1>.

starpniecību, kuru ieņēmumi elektronisko komunikāciju nozarē, kā definēts saskaņā ar 2003. gada 1. augusta Lēģislatīvā dekrēta Nr. 259 18. pantu, pārsniedz 40 % no kopējiem minētās nozares ieņēmumiem, nevar integrētajā komunikāciju sistēmā gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 10 % no pašas sistēmas”; attiecībā uz iepriekš minēto – caur atsauci uz [...] *Codice delle comunicazioni elettroniche* [Elektronisko komunikāciju kodeksa] 18. pantu – konkrētā nozare tiek ierobežota līdz tirgiem, kuri pakļauti *ex ante* tirgus regulēšanai, kaut gan ir pieredze, atbilstīgi kurai informācija (uz kuras plurālisma nodrošināšanu ir vērsta tiesību norma) tiek aizvien vairāk nodota, izmantojot internetu, personālo datoru un ar mobilajiem telefoniem, tā ka var būt pat nesaprātīgi no pašas nozares izslēgt it īpaši mobilo telefonu mazumtirdzniecības pakalpojumus tikai tāpēc, ka tie darbojas pilnā konkurences režīmā? Attiecībā uz iepriekš minēto, ievērojot arī to, ka AGCom ir noteikusi elektronisko komunikāciju nozares robežas, nolūkā piemērot minētā 43. panta 11. punktu tieši aplūkojamajā lietā, ņemot vērā tikai tos tirgus, par kuriem ir veikta vismaz viena analīze pirms Elektronisko komunikāciju kodeksa stāšanās spēkā, tāpat no 2003. gada līdz šodienai, un ar ieņēmumiem, kas gūti kopš pēdējās lietderīgās konstatācijas, kas veikta 2015. gadā?

- 2) Vai brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības aizsardzības principi, kas minēti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 49. un 56. pantā, Direktīvas 2002/21/EK [par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem] 15. un 16. pants, kas ir noteikti kā pamats plurālisma un vārda brīvības aizsardzībai, un Savienības tiesību samērīguma princips liedz piemērot tādu valsts tiesisko regulējumu publisko audiovizuālo un radio mediju pakalpojumu jomā, kāds ir Itālijas tiesiskais regulējums, kas ietverts 43. panta 11. un 14. punktā, saskaņā ar kuru ieņēmumi, kam ir nozīme, lai noteiktu otro sliekšni 10 % apmērā, ir attiecināmi arī uz uzņēmumiem, kuri nedz tiek kontrolēti, nedz ir pakļauti dominējošai ietekmei, bet ir tikai “saistīti” Civillkodeksa (*Codice civile*) 2359. panta (uz kuru ir atsaucē 43. panta 14. punktā) izpratnē, lai gan attiecībā uz tiem nav īstenojama nekāda ietekme saistībā ar publisko informāciju?
- 3) Vai brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem, kas minēti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 49. un 56. pantā, Direktīvas 2002/21/EK 15. un 16. pantam, principiem informācijas avotu plurālisma un konkurences radio un televīzijas nozarē aizsardzības jomā, kas minēti Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvā 2010/13/ES un Direktīvā 2002/21/EK, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā 2005. gada 31. jūlija Lēģislatīvais dekrēts Nr. 177/2005, kura 43. panta 9. un 11. punktā ir noteikti ļoti atšķirīgi sliekšņi (attiecīgi 20 % un 10 % apmērā) “personām, kurām jābūt reģistrētām Komunikāciju operatoru reģistrā, kas izveidots saskaņā ar 1997. gada 31. jūlija Likuma Nr. 249 1. panta 6. punkta a) apakšpunkta 5) punktu” (proti, subjektiem, kuri no Komunikāciju regulatīvās iestādes vai citām kompetentajām administrācijām saņēmuši koncesiju vai atļauju saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, kā arī uzņēmumiem – jebkādi pārraidītas reklāmas koncesionāriem, celtniecības uzņēmumiem utt., kas minēti 9. punktā), salīdzinot ar uzņēmumiem, kuri darbojas elektronisko komunikāciju nozarē, kā iepriekš definēts (saistībā ar 11. punktu)?”

22. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Vivendi*, *Mediaset*, Itālijas valdība un Komisija, kas piedalījās 2019. gada 9. oktobrī notikušajā tiesas sēdē.

III. Vērtējums

A. Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

23. Itālijas valdība uzskata, ka pirmais jautājums ir hipotētisks, jo *Vivendi* pārskata gadā guva 45,9 % no elektronisko komunikāciju nozares ieņēmumiem, jo tā kontrolēja *TIM*, lai arī minētais tirgus esot bijis noteikts plašāk. Tādējādi tā jebkurā gadījumā pārsniedza 40 % no ieņēmumiem sliekšni.

24. Iebildi par nepieņemamību nevar pieņemt, jo iesniedzējtiesa apšaubā tieši to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga procentuālā daļa, kas ir noteikta, lai ierobežotu piekļuvi IKS uzņēmumiem, kas darbojas elektronisko komunikāciju nozarē.

25. *Mediaset* uzskata, ka iesniedzējtiesas jautājumi ir nepieņemami, jo tajos neesot skaidri un saskaņoti aprakstītas attiecīgās valsts tiesību normas, ne arī izskaidrota dažu tās minēto Savienības tiesību normu nozīme strīda iztiesāšanā.

26. Arī šo iebildi nevar pieņemt tāpēc, ka uz prejudiciālajiem jautājumiem par Savienības tiesībām attiecas atbilstības pieņēmums, kas šeit nav atspēkots. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamata tiesvedības faktisko situāciju vai priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav tādu vajadzīgo faktisko un tiesisko apstākļu, lai varētu sniegt noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem¹⁰.

27. Šeit nav konstatējams neviens no iepriekš minētajiem apstākļiem. Lai gan lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu ir minētas konkrētas Savienības tiesību normas, nepaskaidrojot to nozīmi strīda iztiesāšanā, tajā ir sniegta pietiekama informācija, kas ļauj saprast juridiskās problēmas, kas rodas saistībā ar iespējamo Itālijas tiesiskā regulējuma nesaderību ar Savienības tiesību normām. Tādējādi Tiesa var sniegt iesniedzējtiesai noderīgu atbildi.

B. Atbilstošās Savienības tiesību normas

1. LESD tiesību normas

28. Lai arī trīs prejudiciālie jautājumi atsaucas uz vienu un to pašu Itālijas likumu, tie attiecas uz vairāku tā tiesību normu, kā tās tiek interpretētas šajā lietā, saderību ar dažām LESD tiesību normām. Konkrēti, pirmais jautājums attiecas uz LESD 63. pantu (kapitāla brīva aprīte), savukārt pārējie divi attiecas uz LESD 49. pantu (tiesības veikt uzņēmējdarbību) un LESD 56. pantu (pakalpojumu sniegšanas brīvība)¹¹.

29. Attiecībā uz pēdējo minēto tiesību normu tikai ir jānorāda, ka šajā lietā nav piemērojams LESD 56. pants, jo pamatlieta neattiecas uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu.

30. Savukārt Itālijas tiesiskais regulējums principā varētu būt pretrunā gan brīvībai veikt uzņēmējdarbību (LESD 49. pants), gan kapitāla aprītes brīvībai (LESD 63. pants).

31. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai noskaidrotu, vai valsts tiesiskais regulējums ietilpst vienas vai otras no šīm brīvībām piemērošanas jomā, ir jāņem vērā tā mērķis, tādējādi¹²:

- LESD 49. pantu piemēro, ja valsts tiesību normu ir paredzēts piemērot vienīgi dalībai, kas ļauj faktiski ietekmēt sabiedrības lēmumus un noteikt tās darbību.

10 Spriedumi, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400), 25. punkts; 2018. gada 7. februāris, *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66), 32. punkts, un 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999), 27. punkts.

11 Kā jau esmu paskaidrojis, iesniedzējtiesa skaidri neizklāsta iemeslus, kuru dēļ tā apšaubā Itālijas tiesību aktu saderību ar LESD normām, kas attiecas uz dažādām iekšējā tirgus brīvībām.

12 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 13. novembris, *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C-35/11, EU:C:2012:707), 89. un 90. punkts; 2014. gada 5. februāris, *Hervis Sport- és Divatkereskedelmi* (C-385/12, EU:C:2014:47), 21. punkts; 2014. gada 10. aprīlis, *Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company* (C-190/12, EU:C:2014:249), 25. punkts; 2016. gada 24. novembris, *SECIL* (C-464/14, EU:C:2016:896), 31. punkts, un 2018. gada 6. marts, *SEGRO un Horváth* (C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157), 53. punkts.

– Savukārt LESD 63. pantu piemēro tad, ja valsts tiesību normas attiecas uz dalību kapitālā, kuras iegūšanas vienīgais mērķis ir bijusi kapitāla ieguldīšana bez nodoma ietekmēt uzņēmuma pārvaldību un to kontrolēt¹³.

32. No iesniedzējtiesas nolēmumā sniegtās informācijas izriet, ka tas, ka *Vivendi* iegādājās akcijas un pārņēma kontroli pār *TIM*, nozīmē tiesību veikt uzņēmējdarbību īstenošanu. Savukārt uz to, ka *Vivendi* iegādājās būtisku *Mediaset* akciju daļu, būtu attiecināma kapitāla brīva aprīte (ja *Vivendi* vienīgais mērķis būtu veikt kapitāla ieguldījumu) vai brīvība veikt uzņēmējdarbību (ja *Vivendi* vēlētos iesaistīties *Mediaset* pārvaldībā).

33. Itālijas tiesiskais regulējums izraisa abu brīvību ierobežojumu, tādējādi faktors, kas neļauj *Vivendi* veikt būtisku ieguldījumu *Mediaset* akcijās, ir tās dalība kapitālā un attiecīgi tās veiktā kontrole pār sabiedrību *TIM*, kurai pieder būtiska Itālijas elektronisko komunikāciju tirgus daļa¹⁴.

34. Lai arī rezultāts būtiski neatšķirtos, ja Itālijas tiesību aktu atbilstību izskatītu saistībā ar kapitāla brīvas aprītes prasībām vai brīvības veikt uzņēmējdarbību prasībām, jo Tiesas judikatūra attiecībā uz abām brīvībām ir saskaņota, es uzskatu, ka pamatlietas iezīmju dēļ ir jāizvērtē to saderība ar tiesību normām attiecībā uz tiesībām veikt uzņēmējdarbību¹⁵.

35. *Vivendi* un *Mediaset* strīda pamatā ir Francijas uzņēmumu grupas nodoms iesaistīties *Mediaset*¹⁶ pārvaldībā un tādējādi iegūt būtisku Itālijas komunikāciju tirgus daļu. Šķiet, ka, iegādājoties šī pēdējā minētā uzņēmuma akcijas, *Vivendi* nevēlas tikai veikt ieguldījumu kapitālā, lai vienīgi gūtu peļņu.

36. Ja tas tā būtu, runa būtu par Francijas uzņēmuma tiesību veikt uzņēmējdarbību Itālijas komunikāciju tirgū īstenošanu, kas tiek ierobežota ar valsts tiesību aktiem, kā tos ir piemērojuši *AGCom*. Iegādājoties 28,8 % no *Mediaset* pamatkapitāla, kas tai piešķir 29,94 % no balsstiesībām, *Vivendi*, šķiet, es atkārtoti uzsveru, vēlējas faktiski ietekmēt *Mediaset* pārvaldību un zināmā mērā noteikt šī uzņēmuma darbību Tiesas judikatūras izpratnē.

2. Direktīvas elektronisko komunikāciju un audiovizuālo mediju pakalpojumu jomā

37. Iesniedzējtiesa atsaucas gan uz pamatdirektīvu (it īpaši uz tās 15. un 16. pantu), gan uz Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu 2010/13.

38. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pilnīgas saskaņošanas gadījumos priekšroka ir dodama direktīvu piemērošanai un ir izslēgta primāro tiesību normu izmantošana (šajā lietā tiesību normas par pārvietošanās brīvībām iekšējā tirgū). Ja saskaņošanas direktīvas nav izsmeltošas, tās var piemērot kopā ar primārajām tiesību normām.

¹³ Spriedumi, 2012. gada 13. novembris, *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C-35/11, EU:C:2012:707), 91. un 92. punkts, un 2016. gada 24. novembris, *SECIL* (C-464/14, EU:C:2016:896), 32. un 33. punkts.

¹⁴ Kā jau esmu norādījis, *TIM* ir bijušā Itālijas valsts monopola mantiniece.

¹⁵ Tiesas judikatūrā ir piemēri brīvības veikt uzņēmējdarbību un kapitāla brīvas aprītes ierobežojumiem, kas ir aplūkoti tikai attiecībā uz vienu no šīm brīvībām atkarībā no pamatlīdētā aplūkotojumiem apstākļiem. Skat. arī spriedumus, 2009. gada 17. septembris, *Glaxo Wellcome* (C-182/08, EU:C:2009:559), 51. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2018. gada 6. marts, *SEGRO un Horváth* (C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157), 55. punkts.

¹⁶ To apgalvo *Mediaset* savos apsvērumos (10. punkts). Savā *Rapport annuel – Document de référence 2016* (Ikgadējais ziņojums – 2016. gada atsaucis dokuments), 235. lpp. (pieejams https://www.vivendi.com/wp-content/uploads/2017/03/20170314-VIV_Vivendi-Rapport-annuel-Document-de-reference-2016.pdf), *Vivendi* atzina, ka "[...] l'entrée au capital de Mediaset s'inscrit dans la volonté de Vivendi de se développer en Europe du Sud et dans le cadre de ses ambitions stratégiques en tant que groupe international majeur dans le domaine des médias et des contenus d'essence européenne". [*Mediaset* kapitāla iegāde liecina par *Vivendi* vēlmi izvērst savu darbību Dienvidēiropā un atbilstoši tās stratēģiskajiem mērķiem kļūt par nozīmīgu Eiropas līmeņa starptautisku grupu plašsaziņas līdzekļu un saturs jomā.]

39. Tādējādi šajā lietā ir jānoskaidro, vai pamatdirektīva un Direktīva 2010/13 ir vienīgās atsauces, lai atbildētu uz prejudiciālajiem jautājumiem, vai arī, gluži pretēji, vispirms ir jāpiemēro primārās tiesību normas (konkrēti, LESD 49. pants), pat ja ņem vērā dažas šo abu direktīvu tiesību normas.

40. Manuprāt, ar abām direktīvām pilnīga saskaņošana šajā jomā nav veikta, atstājot dalībvalstīm plašu rīcības brīvību valsts lēmumu pieņemšanā. Tas pēdējām minētajām ir jāveic saskaņā ar LESD 49. pantu un Tiesas judikatūru attiecībā uz tā interpretāciju.

41. Konkrēti, pamatdirektīvā ir noteikti valsts regulatīvo iestāžu (turpmāk tekstā – “VRI”) uzdevumi. Viens no šiem uzdevumiem (16. pants) ir attiecīgo tirgu analīze, saskaņā ar kuru¹⁷ operatoriem, kuriem ir ievērojama ietekme kādā no šiem tirgiem, var uzlikt īpašus pienākumus, kas tiek saukti arī par “korigējošiem pasākumiem”¹⁸. Tāpēc šo regulatīvo uzdevumu īstenošanā VRI ir plaša rīcības brīvība, kas ļauj katrā atsevišķā gadījumā izvērtēt tirgus regulējuma nepieciešamību¹⁹, iespējams, ar Komisijas palīdzību²⁰.

42. *TUSMAR* 43. panta 11. punkta piemērošana, ko *AGCom* veica attiecībā uz *Vivendi*, principā varētu ietilpt Pamatdirektīvas darbības jomā, bet, ņemot vērā VRI piešķirto rīcības brīvību, tās iespējamā nesaderība ar Savienības tiesībām ir jāaplūko LESD 49. pantā noteikto prasību gaismā.

43. Attiecībā uz Direktīvu 2010/13 Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesību normas ietilpst tās darbības jomā tikai tad, ja saistībā ar vispārējo interešu mērķi tās reglamentē atsevišķus audiovizuālo mediju pakalpojumu izplatīšanas vai raidīšanas aspektus, izņemot, ja ar tām tiek ieviesta televīzijas raidījumu otrreizēja pārbaude, kas papildinātu pārbaudi, kura jāveic raidījuma izcelsmes dalībvalstij²¹.

44. Tā kā Itālijas tiesību norma (proti, *TUSMAR* 43. pants, ciktāl uzņēmumam, kura ieņēmumi ir 40 % no elektronisko komunikāciju nozares ieņēmumiem, ar to ir aizliegts pārsniegt 10 % no IKS sliekšni) neattiecas uz raidījumiem un neparedz raidījumu otrreizēju pārbaudi, tā neietilpst Direktīvas 2010/13 piemērošanas jomā. Turklāt šis valsts tiesību normas mērķis ir aizsargāt plašsaziņas līdzekļu plurālismu un informācijas brīvību, kas ir vispārējo interešu mērķi.

45. Visbeidzot, valsts tiesību akti šajā lietā ir jāanalizē no LESD 49. panta skatupunkta.

C. Tiesību veikt uzņēmējdarbību ierobežojumi

46. Es ierosinu pārbaudīt Itālijas tiesiskā regulējuma, kā tas ir interpretēts šajā lietā, saderību ar LESD 49. pantu, un, lai novērstu atkārtoto, sniegt kopīgu atbildi uz trim prejudiciālajiem jautājumiem.

17 VRI ir piešķirtas regulatīvās pilnvaras, kas it īpaši ietver elektronisko komunikāciju tirgu, kuri atrodas to teritorijā, noteikšanu, pamatojoties uz konkurences tiesību principiem (pamatdirektīvas 15. panta 3. punkts) un operatoru identificēšanu, kuriem individuāli vai kopā ir būtiska ietekme (pamatdirektīvas 14. pants).

18 Šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2007. gada 12. decembris, *Vodafone Spānija* un *Vodafone Group*/Komisija (T-109/06, EU:T:2007:384), 72.–75. punkts, un 2019. gada 9. jūlijs, *VodafoneZiggo Group*/Komisija (T-660/18, EU:T:2019:546), 32. punkts.

19 Skat. spriedumus, 2016. gada 15. septembris, *Koninklijke KPN* u.c. (C-28/15, EU:C:2016:692), 36. punkts, un 2009. gada 3. decembris, Komisija/Vācija (C-424/07, EU:C:2009:749), 61. punkts.

20 Komisija palīdz VRI un mēģina nodrošināt tiesiskā regulējuma saskaņotu piemērošanu visā Savienībā, publicējot ieteikumus un vadlinijas, it īpaši saskaņā ar pamatdirektīvas 15. pantu, par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem, kā arī par tirgus analīzi un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanu. Komisijas koordinators loma ir uzsvērtā arī Eiropas apspriedes procedūrā, kas ir paredzēta pamatdirektīvas 7. un 7.bis pantā.

21 Spriedumi, 2019. gada 4. jūlijs, *Baltic Media Alliance* (C-622/17, EU:C:2019:566), 73. un 74. punkts; 2011. gada 22. septembris, *Mesopotamia Broadcast* un *Roj TV* (C-244/10 un C-245/10, EU:C:2011:607), 50. punkts, un 1997. gada 9. jūlijs, *De Agostini* un *TV-Shop* (no C-34/95 līdz C-36/95, EU:C:1997:344), 34. punkts. Šajos pēdējos minētajos spriedumos ir minēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 89/552/EEK (1989. gada 3. oktobris) par dažu audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanas noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva) (OV 1989, L 298, 23. lpp.), kas ir Direktīvas 2010/13 priekštece.

47. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai šis pants nepieļauj nekādu valsts pasākumu, kas, lai arī ir piemērojams visiem, neņemot vērā valstspiederību, var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā noteiktās brīvības veikt uzņēmējdarbību izmantošanu Savienības dalībvalstu pilsoņiem. Šāda ierobežojošā iedarbība var rasties tad, ja valsts tiesiskā regulējuma dēļ sabiedrība var tikt atturēta dibināt tādas tās pakļautībā esošus veidojumus kā pastāvīga pārstāvniecība citā dalībvalstī un veikt savu darbību ar šādu veidojumu starpniecību²².

48. Ierobežojums, kas saskaņā ar *TUSMAR* ir noteikts *Vivendi*, ierobežo tās brīvību veikt uzņēmējdarbību Itālijā, liedzot īstenot ietekmi uz *Mediaset* pārvaldi un attiecīgā gadījumā veikt kontroli pār to. Tādējādi tas ir nevis tiešs brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums valstspiederības dēļ, bet netiešs ierobežojums, kas bez izšķirības ir piemērojams gan valsts operatoriem, gan citu dalībvalstu uzņēmumiem.

49. Itālijas tiesiskā regulējuma ierobežojošā iedarbība izriet no iesniedzējtiesas minēto trīs elementu kopuma:

- Pirmkārt, no jēdziena “elektronisko komunikāciju nozare” lietošanas šaurā nozīmē, uzskatot, ka tas ietver tikai tirgus, kurus var pakļaut *ex ante* regulējumam.
- Otrkārt, no “saistītu” (un ne tikai “kontrolētu”) sabiedrību ieņēmumu aprēķina, kurus izmanto, lai noteiktu tirgus daļu elektronisko komunikāciju nozarē un plašsaziņas līdzekļu nozarē.
- Visbeidzot, no atšķirīgiem sliekšņiem (20 % un 10 % no IKS ieņēmumiem), kas ir noteikti attiecībā uz dalības plašsaziņas līdzekļos iegādi.

1. Elektronisko komunikāciju nozares ierobežojoša noteikšana

50. Attiecībā uz pirmo elementu *AGCom* lieto šauru elektronisko komunikāciju nozares definīciju, kas izriet no *TUSMAR* 43. panta 11. punkta un Itālijas Elektronisko komunikāciju kodeksa 18. panta, skatot tos kopsakarā. Tādējādi, sašaurinot *de facto* elektronisko komunikāciju nozari, uzņēmumam būs daudz vieglāk gūt 40 % no ieņēmumiem šajā nozarē, un līdz ar to ir mazinātas tā iespējas darboties plašsaziņas līdzekļu jomā Itālijā.

51. Ar *AGCom* veikto divu Itālijas tiesību normu piemērošanu, kā jau esmu norādījis, elektronisko komunikāciju nozare ir ierobežota līdz tirgiem, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums²³, proti, tirgiem, attiecībā uz kuriem ir veikta vismaz viena analīze laikposmā no Elektronisko komunikāciju kodeksa stāšanās spēkā (2003. gads) līdz šim brīdim un kuru ieņēmumi tika noteikti pēdējās lietderīgajā konstatācijā (2015. gads).

52. Šādi rīkojoties, *AGCom* ārpus elektronisko komunikāciju nozares atstāj tirgus, kuru nozīme informācijas sniegšanas jomā pieaug, proti, mobilo telefonu mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgu, kas ir konkurētspējīgs tirgus, kurā nav nepieciešama dalībvalstu iejaukšanās, lai paredzētu *ex ante* regulējumu, citus ar internetu saistītu elektronisko komunikāciju pakalpojumu tirgus un arī satelītpraides pakalpojumu tirgu. Tie visi ir kļuvuši par galveno piekļuves veidu plašsaziņas līdzekļiem, tāpēc nav loģiski tos izslēgt no aprēķina.

²² Skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 11. marts, *Attanasio Group* (C-384/08, EU:C:2010:133), 43. un 44. punkts; 2011. gada 13. oktobris, *DHL International* (C-148/10, EU:C:2011:654), 60. punkts, un 2012. gada 10. maijs, *Duomo Gpa* u.c. (no C-357/10 līdz C-359/10, EU:C:2012:283), 35. punkts.

²³ Lēmums Nr. 178/17/CONS, minēts 9. zemsvītras piezīmē, 27.–29. lpp.

53. Ar šo elektronisko komunikāciju nozares ierobežotu noteikšanu citas dalībvalsts uzņēmuma (šajā gadījumā, *Vivendi*), kuram ir dalība tāda operatora kā *TIM* kapitālā, nozīme palielinās un vienlaikus samazinās iespējas iesaistīties audiovizuālo mediju nozarē, šādā veidā apgrūtinot tā darbību Itālijā.

2. “Saiknes” starp sabiedrībām ietekme

54. Runājot par otro elementu, *AGCom*, lai noteiktu konkrēta uzņēmuma dominējošo stāvokli tirgos, saskaņā ar Itālijas Civilt kodeksa 2359. panta 3. punktu ņem vērā ieņēmumus, kurus gūst ne tikai “kontrolētas” sabiedrības, bet arī “saistītas” sabiedrības, uz kurām tam ir “būtiska ietekme”.

55. Šajā lietā *Vivendi* dalība *Mediaset* neļāva pirmajai minētai *de facto* īstenot būtisku ietekmi uz *Mediaset*²⁴, jo šo pēdējo kontrolē *Fininvest* grupa, kas nosaka tās darbības pamatnostādnes un ar kuru *Vivendi* ir konfrontācija. Tomēr tas ir fakta jautājums, kuru droši var noskaidrot tikai iesniedzējtiesa.

56. Ja tas tā būtu, *Vivendi* brīvība veikt uzņēmējdarbību Itālijā tiktu azskarta ar aplūkotās tiesību normas piemērošanu, jo, piedēvējot tai tādas “saistītas” sabiedrības (*Mediaset*) ieņēmumus, kuras tirdzniecības stratēģiju tā nevar ietekmēt, mazinātos tās iespēja iekļauties IKS²⁵.

3. Divi ieņēmumu sliekšņi audiovizuālo mediju nozarē

57. *Vivendi* brīvība veikt uzņēmējdarbību Itālijā ir ierobežota arī ar to, ka saistībā ar ieņēmumu gūšanu IKS tai piemēro stingrāku aizliegumu nekā *parastajiem* komunikāciju operatoriem.

58. Šiem pēdējiem minētajiem²⁶ valsts tiesiskajā regulējumā ir atļauts gūt ieņēmumus līdz 20 % no IKS ieņēmumiem. Savukārt uzņēmumiem, kuru ieņēmumi pārsniedz 40 % no elektronisko komunikāciju nozares ieņēmumiem, ir atļauts gūt tikai 10 % no IKS ieņēmumiem. Šī pēdējā tiesību norma faktiski ir piemērojama tikai *TIM*, ko kontrolē *Vivendi*, jo tikai tā gūst ieņēmumus, kas pārsniedz 40 % no elektronisko komunikāciju nozares ieņēmumiem.

59. Ieņēmumu maksimālā sliekšņa noteikšana uzņēmējdarbībai komunikācijas līdzekļu nozarē Itālijā nozīmē citu dalībvalstu uzņēmumu brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu Itālijā. Minētais ierobežojums ir vēl jo lielāks atšķirīgu sliekšņu noteikšanas dēļ, kā tas tika izklāstīts, un tas vairāk kaitē citas dalībvalsts uzņēmumam, kas kontrolē Itālijas sabiedrību.

60. Visbeidzot, LESD 49. pantā nostiprinātā brīvība veikt uzņēmējdarbību ir ierobežota Itālijas tiesiskā regulējuma preventīvas iedarbības dēļ, ar ko iepriekš izklāstītā veidā tiek ierobežotas citu dalībvalstu uzņēmumu iespējas iekļauties Itālijas komunikācijas līdzekļu nozarē.

61. Šis ierobežojums tomēr varētu būt balstīts uz to attaisnojošiem legītimiem pamatiem, kurus es aplūkošu turpinājumā.

²⁴ Šajā gadījumā es atsaucos uz Komisijas 2017. gada 30. maija lēmumā paustajiem apgalvojumiem, kas ir minēti 8. zemsvītras piezīmē.

²⁵ Turklāt Itālijas tiesiskā regulējuma piemērošanas rezultātā tiktu veikts dubults saistīta uzņēmuma ieņēmumu aprēķins: *Mediaset* ieņēmumi tiek ņemti vērā, aprēķinot šī Itālijas uzņēmuma, ko kontrolē *Fininvest* grupa, ieņēmumus un nosakot *Vivendi* kā *Mediaset* mazākuma akcionāra dalību.

²⁶ Proti, tie ir uzņēmumi, kuri ir reģistrēti komunikācijas operatoru reģistrā un kuriem ir *AGCom* vai citu kompetento iestāžu piešķirtas koncesijas vai atļaujas, kā arī uzņēmumi, kuri ir saņēmuši koncesijas reklāmas izplatīšanai, izdevniecības un līdzīgi uzņēmumi.

D. Ierobežojuma attaisnojums

62. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 49. pantā nostiprināto brīvību veikt uzņēmējdarbību var ierobežot tikai ar tiesību normām, ko pamato ar LESD 52. pantā skaidri paredzētajiem izņēmumiem (sabiedriskā kārtība, valsts drošība un sabiedrības veselība) vai vispārējo interešu apsvērumiem un kas ir piemērojamas ikvienai personai vai uzņēmumam, kas veic savu darbību uzņemošās dalībvalsts teritorijā. Turklāt, lai tas būtu šādi pamatots, attiecīgajam valsts tiesiskajam regulējumam būtu jābūt pienācīgam, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo²⁷.

63. Jau esmu norādījis, ka Itālijas tiesiskais regulējums ir piemērojams vienlīdz visiem operatoriem, kas darbojas Itālijā elektronisko komunikāciju nozarē un plašsaziņas līdzekļu jomā. Tāpēc tas varētu būt attaisnojams, balstoties uz kādu no LESD 52. pantā skaidri paredzētajiem izņēmumiem vai vispārējo interešu apsvērumiem.

64. Gan *Mediaset*, gan Itālijas iestādes min vispārējo interešu apsvērumu, proti, informācijas plurālisma aizsardzību, kas arī ir minēta *TUSMAR*²⁸. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka apstrīdēto tiesisko regulējumu varētu pamatot ar informācijas plurālisma un plašsaziņas līdzekļu aizsardzību.

65. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 11. panta 2. punktu “tiek ievērota plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms”. Abi elementi ir nepieciešami, lai pastāvētu tiesības uz vārda un informācijas brīvību, kuras nostiprinātas šajā Hartas pantā, kas ir balstīts uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK)²⁹ 10. pantu.

66. LESD 29. protokolā ir minēts arī komunikācijas līdzekļu plurālisms, norādot, ka “sabiedriskās apraides sistēma dalībvalstīs ir tieši saistīta ar katras valsts sabiedrības demokrātijas, sociālajām un kultūras vajadzībām un vajadzību saglabāt plašsaziņas līdzekļu plurālismu”.

67. Arī pamatdirektīvā un Direktīvā 2010/13 ir iekļautas norādes uz mediju plurālismu. Konkrēti, uz to attiecas pamatdirektīvas³⁰ 5. apsvērums un Direktīvas 2010/13³¹ 5. un 8. apsvērums. Eiropas Parlaments uzsvēra minētā plurālisma svarīgo nozīmi vārda brīvības nodrošināšanā demokrātiskā sabiedrībā³².

68. Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – “ECT”) ir izstrādājusi judikatūru attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu plurālisma nozīmi, interpretējot ECPAK³³ 10. pantu.

27 Spriedumi, 2010. gada 9. septembris, *Engelmann* (C-64/08, EU:C:2010:506), 29. un 47. punkts; 2006. gada 9. marts, Komisija/Spānija (C-323/03, EU:C:2006:159), 45. punkts, un 2002. gada 4. jūnijs, Komisija/Belģija (C-503/99, EU:C:2002:328), 45. punkts.

28 *TUSMAR* 3. pantā “radio un televīzijas plašsaziņas līdzekļu brīvības un plurālisma garantija” ir minēta kā viens no audiovizuālo un radio mediju pakalpojumu sistēmas pamatprincipiem. *TUSMAR* 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir precizēts, ka IKS ir jānodrošina “radio un televīzijas plašsaziņas līdzekļu plurālisma aizsardzība, liedzot šajā nolūkā veidot vai saglabāt stāvokli, kas kaitē plurālismam [...], tostarp ar kontrolētu vai saistītu tiesību subjektu starpniecību [...]”.

29 Es atsaucos uz komentāru par šo divu tiesību normu kopējām un atšķirīgām iezīmēm, skat. Wachsmann, A., “Article 11. Liberté d’expression et d’information”, no: Picod, F.; Van Dooghenbroeck, S., (red.), *Charte des droits fondamentaux de l’Union européenne*, Bruylant, Brisele, 2018, 255.–271. lpp.

30 “Pārraidīšanas noteikumu un satura noteikumu atdalīšana neierobežo starp tiem esošo saikņu ņemšanu vērā, jo īpaši, lai garantētu mediju plurālismu, kultūras daudzveidību un patērētāju aizsardzību.” Mans izcēlums.

31 Saskaņā ar Direktīvas 2010/13 5. apsvērums audiovizuālo mediju pakalpojumiem ir “nozīme attiecībā uz sabiedrību, demokrātiju, jo īpaši nodrošinot informācijas brīvību, viedokļu dažādību un mediju plurālismu, kā arī uz izglītību un kultūru [...]”. Šīs direktīvas 8. apsvērumā ir norādīts, ka “ir būtiski, lai dalībvalstis nodrošinātu aizsardzību pret jebkurām darbībām, kuras varētu traucēt televīzijas raidījumu aprites un tirdzniecības brīvību vai varētu veicināt dominējoša stāvokļa rašanos, kas varētu novest pie plurālisma un televīzijas informācijas brīvības ierobežojumiem vai informācijas nozares brīvības ierobežojumiem kopumā”. Mans izcēlums.

32 Eiropas Parlamenta 2018. gada 3. maija rezolūcijas par plašsaziņas līdzekļu plurālismu un brīvību Eiropas Savienībā (2017/2209(INI)) E punktā ir apgalvots: “Tā kā plašsaziņas līdzekļu brīvība, plurālisms un neatkarība ir vārda brīvības tiesību izšķirīgi elementi; tā kā plašsaziņas līdzekļiem ir būtiska loma demokrātiskā sabiedrībā kā publiskiem uzraugiem, kuri vienlaikus palīdz informēt iedzīvotājus un nostiprināt viņu tiesības [...]”.

33 Vispārēju analīzi skat. Pisillo Mazzeschi, R., “Diritto al pluralismo informativo nei media audiovisivi e Convenzione europea dei diritti dell’uomo”, no: Pisillo Mazzeschi, R.; Del Vecchio, A.; Manetti, M.; Pustorino, P. (red.), *Il diritto al pluralismo dell’informazione in Europa e in Italia*, Rai Eri, Roma, 2012, 23.–99. lpp.

69. ECT norādīja, ka 10. panta 1. punktā nostiprinātā vārda brīvība ir viena no demokrātiskas sabiedrības būtiskajiem pamatiem un tās attīstības primārajiem nosacījumiem. Nav demokrātijas bez plurālisma, un demokrātijas pamatā ir vārda brīvība, tāpēc ir jāatļauj piedāvāt un apspriest dažādus politiskos projektus, tostarp tādus, kuros ir apšaubīts pašreizējais valsts organizācijas veids, ar nosacījumu, ka tādējādi netiek aizskarta demokrātija³⁴.

70. ECT piebilst, ka, lai demokrātiskā sabiedrībā garantētu patiesu plurālismu audiovizuālajā nozarē, nepietiek paredzēt vairāku kanālu pastāvēšanu vai teorētisku iespēju potenciālajiem operatoriem piekļūt audiovizuālās nozares tirgum. Jānodrošina faktiskā piekļuve tirgum, lai garantētu programmu saturu kopumā, kas pēc iespējas atspoguļo pastāvošo strāvojumu daudzveidību sabiedrībā, kurai ir adresētas šīs programmas³⁵.

71. Tāpēc tā uzskata, ka ar ECPAK 10. pantu nav saderīgs tas, ka kāda sabiedrības ekonomiska vai politiska grupa var iegūt dominējošu stāvokli attiecībā uz audiovizuālajiem medijiem un izdarīt spiedienu uz raidorganizācijām, lai beigu beigās ierobežotu to redakcionālo brīvību³⁶. Tā tas ir arī gadījumā, ja dominējošs stāvoklis ir valsts raidorganizācijai, kurai ir monopols uz pieejamām frekvencēm³⁷.

72. Ņemot vērā šos tiesiskā regulējuma un judikatūras elementus, ir loģiski, ka Tiesai nebija šaubu, ka plašsaziņas līdzekļu plurālisms ir atzīstams par primāru vispārējo interešu apsvērumu³⁸, kura aizsardzība var pamatot valsts pasākumus, ar ko tiek ierobežota brīvība veikt uzņēmējdarbību (un citas brīvības iekšējā tirgū)³⁹. Turklāt tā uzsvēra tā svarīgo nozīmi demokrātiskā sabiedrībā⁴⁰.

73. Principā ar *TUSMAR* 43. pantu var sasniegt plašsaziņas līdzekļu plurālisma aizsardzības mērķi, jo tas liedz tikai vienam uzņēmumam pašam par sevi vai ar tā meitasuzņēmumu starpniecību iegūt būtisku plašsaziņas līdzekļu tirgus daļu (kas ir lielāka par 20 %) ⁴¹. Tādējādi šis tiesiskais regulējums ir atbilstošs, lai nodrošinātu informācijas plurālisma aizsardzības ārējo aspektu.

34 Spriedumi, 1986. gada 8. jūlijs, *Lingens* pret Austriju, CE:ECHR:1986:0708JUD000981582, 41. punkts; 1998. gada 25. maijs, *Partido Socialista u.c.* pret Turciju, CE:ECHR:1998:0525JUD002123793, 41., 45. un 47. punkts; 2009. gada 17. septembris, *Manole u.c.* pret Moldāviju, CE:ECHR:2009:0917JUD001393602, 95. un 96. punkts, un 2012. gada 7. jūnijs, *Centro Europa 7 S.r.l. un di Stefano* pret Itāliju, CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, 129. punkts.

35 Spriedums, 2012. gada 7. jūnijs, *Centro Europa 7 S.r.l. un di Stefano* pret Itāliju, CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, 130. punkts.

36 Spriedums, 2001. gada 28. jūnijs, *VgT Verein gegen Tierfabriken* pret Šveici, CE:ECHR:2001:0628JUD002469994, 73. un 75. punkts.

37 Spriedumi, 1993. gada 24. novembris, *Informationsverein Lentia u.c.* pret Austriju, CE:ECHR:1993:1124JUD001391488, 39. punkts, un 2012. gada 7. jūnijs, *Centro Europa 7 S.r.l. un di Stefano* pret Itāliju, CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, 133. punkts.

38 Šis judikatūras analīzi skat. Barzanti, F., "La giurisprudenza della Corte di giustizia dell'Unione europea in tema di pluralismo dell'informazione: acquisizioni e prospettive", no: Pisillo Mazzeschi, R.; Del Vecchio, A.; Manetti, M.; Pustorino, P. (red.), *Il diritto al pluralismo dell'informazione in Europa e in Italia*, Rai Eri, Roma, 2012, 205.–229. lpp., un Cunha Rodrigues, J., "Le droit de l'Union et le pluralisme des médias", no: *La Cour de justice de l'Union européenne sous la présidence de Vassilios Skouris (2003-2015): liber amicorum Vassilios Skouris*, 2015, 187.–201. lpp.

39 Spriedumi, 2007. gada 13. decembris, *United Pan-Europe Communications Belgium u.c.* (C-250/06, EU:C:2007:783), 42. punkts; 1991. gada 25. jūlijs, *Collectieve Antennevoorziening Gouda* (C-288/89, EU:C:1991:323), un 1993. gada 3. februāris, *Veronica Omroep Organisatie* (C-148/91, EU:C:1993:45).

40 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *Kabel Deutschland Vertrieb und Service* (C-336/07, EU:C:2008:765), 33. punkts; 2011. gada 6. septembris, *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543), 31. punkts, un 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28), 52. punkts. Skat. arī ģenerāladvokātes J. Kokotes [J. Kokott] 2017. gada 30. marta secinājumus lietā *Persidera* (C-112/16, EU:C:2017:250), 1. punkts.

41 Kvantitatīvu sliekšņu noteikšana, lai ierobežotu viena uzņēmuma veikto kontroli plašsaziņas līdzekļu nozarē, ir paredzēta Eiropas Padomes Ministru komitejas 2018. gada 7. marta lēmumā CM/Rec(2018) 1 dalībvalstīm par plašsaziņas līdzekļu plurālismu un īpašumtiesību pārredzamību, 3.4. un 3.5. punkts, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680790e36>; kā arī Eiropas Padomes Ministru komitejas 2007. gada 31. janvāra lēmumā CM/Rec(2007) 2 par plašsaziņas līdzekļu plurālismu un plašsaziņas līdzekļu satura daudzveidību, 2.3. un 2.4. punkts, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d6bd7.

74. Tādējādi var pieņemt, ka, tā kā starp elektronisko komunikāciju pakalpojumu un plašsaziņas līdzekļu nozarēm pastāv cieša saikne, tiek noteikti konkrēti ierobežojumi tam, ka uzņēmumi, kuriem ir dominējošs stāvoklis pirmajā minētajā nozarē (*TIM*, piemēram, ir nozares līderis), izmanto šo apstākli, lai nostiprinātu savu stāvokli plašsaziņas līdzekļu nozarē. Valsts pasākums, kas šajā gadījumā ierobežo piekļuvi plašsaziņas līdzekļu nozarei un liedz to pārmērīgu koncentrāciju viena operatora rokās, var veicināt informācijas plurālismu, vismaz ideālā gadījumā.

75. Tomēr papildus tam, ka šis valsts tiesiskais regulējums ir atbilstošs informācijas plurālisma aizsardzības mērķa sasniegšanai, šis regulējums nedrīkst pārsniegt šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo. Citiem vārdiem sakot, tam ir jāiztur Tiesas judikatūrā paredzētā samērīguma pārbaude⁴²

E. Ierobežojuma samērīgums

76. Lai arī iesniedzējtiesa ir tā, kurai ir jāizvērtē aplūkotā pasākuma samērīgums saistībā ar tā pamatā esošajiem mērķiem, Tiesa var sniegt noderīgas norādes šajā ziņā.

77. Manuprāt, samērīguma prasības ievērošana šajā gadījumā ir vismaz apstrīdama, ja tiek ņemti vērā turpinājumā minētie faktori.

78. Pirmkārt, *AGCom*, lai definētu elektronisko komunikāciju nozari, ļoti šauri interpretē *TUSMAR* 43. pantu un Elektronisko komunikāciju kodeksa 18. pantu, ko ir grūti uzskatīt par atbilstošu pamatdirektīvas 15. un 16. pantam un Komisijas ieteikumiem attiecībā uz minēto nozari⁴³.

79. Kā norāda Komisija un *Vivendi*, šādi veiktajai elektronisko komunikāciju tirgu noteikšanai nav saiknes ar mērķi nodrošināt plurālismu nozarē, kas ir saistīta ar plašsaziņas līdzekļu nozari, bet no tās atšķiras. Definējot elektronisko komunikāciju nozari, būtu jāņem vērā visi tajā esošie tirgi, – ne tikai tie, kuros ir nepieciešama *ex ante* ierobežojumu nepietiekama konkurences līmeņa dēļ.

80. Esmu jau norādījis⁴⁴, ka, nosakot elektronisko komunikāciju tirgu, tajā ir jāiekļauj visi tajā klātesošie tirgi, it īpaši mobilo telefonu mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgus, citi ar internetu saistīti elektronisko komunikāciju pakalpojumu tirgi, kā arī satelītapraides pakalpojumu tirgus, kas ir kļuvuši par veidu, kam tiek dota priekšroka, lai nodrošinātu piekļuvi plašsaziņas līdzekļiem.

81. Otrkārt, samērīguma prasības var būt nesaderīgas ar ļoti zemo IKS ieņēmumu procentuālo daļu (10 %), kas tiek norādīta kā maksimālā robeža uzņēmumiem, kuru ieņēmumi elektronisko komunikāciju nozarē pārsniedz 40 % no kopējiem minētās nozares ieņēmumiem.

42 “[...] pat ja plurālisma kā kultūrpolitikas aspekta saglabāšana ir saistīta ar pamattiesībām uz vārda brīvību un tādējādi valsts iestādēm šajā ziņā ir plaša rīcības brīvība, prasības, kas izriet no šīs politikas ieviešanas pasākumiem, nekādā ziņā nedrīkst būt nesamērīgas ar šo mērķi un to piemērošanas noteikumi nedrīkst izraisīt diskrimināciju, kas nelabvēlīgi ietekmē citu dalībvalstu pilsoņus.” “Ar šādu tiesisko regulējumu it īpaši nedrīkst leģitimizēt valsts iestāžu diskrecionāru rīcību, kas var atņemt lietderīgo iedarbību pamatbrīvību garantējošām Kopienas tiesību normām”. Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 28. novembris, *Groener* (C-379/87, EU:C:1989:599), 19. punkts; 2001. gada 20. februāris, *Analir* u.c. (C-205/99, EU:C:2001:107), 37. punkts; 2002. gada 22. janvāris, *Canal Satellite Digital* (C-390/99, EU:C:2002:34), 35. punkts; 2003. gada 12. jūnijs, *Schmidberger* (C-112/00, EU:C:2003:333), 82. punkts, un 2007. gada 13. decembris, *United Pan-Europe Communications Belgium* u.c. (C-250/06, EU:C:2007:783), 44. un 45. punkts.

43 Komisijas Ieteikuma 2014/710/UE (2014. gada 9. oktobris) par konkrētajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (OV 2014, L 295, 79. lpp.), 2. apsvērumā ir norādīts, ka “jebkuras *ex ante* regulatīvas ierobežošanas mērķis galu galā ir radīt ieguvumu galalietotājiem, mazumtirdzniecības tirgos nodrošinot pastāvīgu efektīvu konkurenci. Iespējams, valsts regulatīvās iestādes pakāpeniski spēs konstatēt, ka mazumtirdzniecības tirgi ir konkurētspējīgi pat bez vairumtirdzniecības regulējuma, jo īpaši ņemot vērā paredzamos uzlabojumus inovācijas un konkurences jomā”. Tāpēc tajā identificēti četri nozares tirgi, kuros ir nepieciešama VRI ierobežošanas, lai veicinātu konkurenci.

44 Skat. 52. punktu.

82. Protams, es atkārtoti uzsveru, ka starp abām nozarēm pastāv saikne, ņemot vērā arvien lielāko elektronisko komunikāciju, audiovizuālo mediju un informācijas tehnoloģiju konvergenci⁴⁵. Tomēr tas nenozīmē, ka uzņēmumi, kas sniedz elektroniskos komunikāciju pakalpojumus, noteikti spēj būtiski ietekmēt audiovizuālo mediju un plašsaziņas līdzekļu nozari⁴⁶. Šie uzņēmumi kontrolē pārraidīšanu un satura izplatīšanu, bet ne obligāti satura veidošanu, kas ietver redakcionālo atbildību⁴⁷. Tādējādi ir jānošķir pārraidīšanas regulēšana, no vienas puses, no satura regulēšanas, no otras⁴⁸.

83. Tāpat Tiesa ir nospriedusi, ka direktīvās, kurās ir noteikts jauns tiesiskais regulējums, kas piemērojams elektronisko komunikāciju pakalpojumu jomā, ir skaidri nošķirta satura veidošana, kas nozīmē redakcionālu atbildību, un satura piegāde, kas ir brīva no jebkādas redakcionālas atbildības, jo uz saturu un tā pārraidīšanu attiecas atsevišķi tiesiskie regulējumi ar sev raksturīgiem mērķiem⁴⁹.

84. Tādējādi operatora veiktajai elektronisko komunikāciju kontrolei nav noteikti jāietver kontrole pār tā infrastruktūrā pārsūtīto saturu, par kuru atbildība ir plašsaziņas līdzeklim, kurš to veido un kuram ir redakcionālā atbildība.

85. Balstoties uz šo premisu, ir jāizvērtē Itālijas tiesiskajā regulējumā vispārīgi un abstrakti noteiktā saikne starp vairāk nekā 40 % no elektronisko komunikāciju tirgus turēšanu īpašumā un informācijas plurālisma apdraudējumu. Tā sekas varētu uzskatīt par nesamērīgām, ciktāl jebkuram uzņēmumam⁵⁰ neatkarīgi no tā iezīmēm, kuram pieder tik liela tirgus daļa pirmajā minētajā nozarē, tiek automātiski liegti gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 10 % no otrās minētās nozares ieņēmumiem (proti, IKS).

86. Treškārt, lai arī principā nekas nebūtu iebilstams pret Civilt kodeksa 2359. pantu, kas attiecas uz saistītām sabiedrībām, nav jāaizmirst, ka tajā ir paredzēta tikai prezumpcija: tiek prezumēta būtiska vienas sabiedrības ietekme uz citu sabiedrību, ja pirmajai minētajai ir viena piektā daļa no balsīm otrajā minētajā sabiedrībā vai desmitā daļa no balsīm, ja sabiedrības akcijas kotējas regulētos tirgos.

87. Būtu nesamērīgi piemērot šo prezumpciju tā, it kā tā būtu neatspēkojama, lai “kontrolētas sabiedrības” situāciju pielīdzinātu “saistītu sabiedrību” situācijai ar mērķi noteikt aplūkojamo brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu, ja var droši apgalvot, kā tas ir šajā lietā, ka sabiedrība (*Vivendi*), kuras balsu skaits citā sabiedrībā (*Mediaset*) pārsniedz noteiktu skaitu, *de facto* nav ievērojamas ietekmes uz šo pēdējo minēto sabiedrību.

45 Skat. pamatdirektīvas preambulas 5. apsvērumu.

46 *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* priekšsēdētājs *Giuseppe Tesaro*, “Assetto del sistema radiotelevisivo e della società RAI-Radiotelevisione Italiana (AS 247)”, 2002. gada 19. decembris, 10. lpp., <https://www.aeranticorrallo.it/segnalazione-19-dicembre-2002-dell'autorita-garante-della-concorrenza-e-del-mercato-qassetto-del-sistema-radiotelevisivo-e-della-societa-rai-radiotelevisione-italiana-as-247/> print=pdf, ir norādījis: “risulta priva di una valida giustificazione la previsione di un diverso e più stringente limite, pari al 10 %, della raccolta delle risorse nel sistema integrato delle comunicazioni, in capo agli organismi i cui ricavi nel mercato dei servizi di telecomunicazioni siano superiori al 40 % dei ricavi complessivi di tale ultimo mercato. In considerazione del fatto che tale norma prevede l'applicazione di limiti più rigidi ad un operatore in virtù della sua posizione competitiva in un mercato distinto e non strettamente connesso, detta previsione appare ultronea. Le attività di un operatore in posizione dominante nel settore delle telecomunicazioni sono e devono essere regolate con riferimento a quello specifico comparto”.

47 Pamatdirektīvas 2. panta c) punktā ir precizēts, ka jēdziens “elektronisko komunikāciju pakalpojums” neiekļauj, pirmkārt, “pakalpojumus, kas saistīti ar redaktorisku atbildību par vai kas nodrošina saturu, kas pārraidīts, izmantojot elektronisko komunikāciju tīklus un pakalpojumus”, un, otrkārt, “informācijas sabiedrības pakalpojumus, kā noteikts [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā (OV 1998, L 204, 37. lpp.)] 1. pantā, kas nesastāv pilnībā vai galvenokārt no signālu pārraidīšanas elektronisko komunikāciju tīklos”.

48 Atkārtoti, tas ir noteikts pamatdirektīvas 5. apsvērumā.

49 Spriedumi, 2013. gada 7. novembris, *UPC Nederland* (C-518/11, EU:C:2013:709), 41. punkts; 2014. gada 30. aprīlis, *UPC DTH* (C-475/12, EU:C:2014:285), 36. punkts, un 2019. gada 13. jūnijs, *Google* (C-193/18, EU:C:2019:498), 31., 32. un 33. punkts.

50 Kā jau esmu paskaidrojis, tikai *TIM* (un tādējādi *Vivendi* kā akcionārei, kas veic kontroli) pieder vairāk nekā 40 % no elektronisko komunikāciju tirgus Itālijā.

IV. Secinājumi

88. Atbilstoši iepriekš izklāstītajam ierosinu uz *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Brīvība veikt uzņēmējdarbību, kas ir aizsargāta ar LESD 49. pantu, nepieļauj valsts pasākumu, ar ko informācijas plurālisma saglabāšanas nolūkā jebkuram uzņēmumam, kura ieņēmumi elektronisko komunikāciju nozarē ir lielāki par 40 % no tās kopējiem ieņēmumiem, ir aizliegts gūt ieņēmumus, kas pārsniedz 10 % no ieņēmumiem plašsaziņas līdzekļu tirgū, ja:

- ar elektronisko komunikāciju nozari saprot tikai tādu nozari, kurā ietilpst tikai tirgi, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums, un
- aizliegums ir noteikts ar mātesuzņēmumu saistītiem uzņēmumiem, uz kuriem tā nevar īstenot būtisku ietekmi; tas ir jānoskaidro iesniedzējtiesai.